

ANY XXX.—BATALLADA 1554

NÚMERO EXTRAORDINARI

25 FEBRER DE 1899
(0138)

LA CAMPANA DE GRACIA

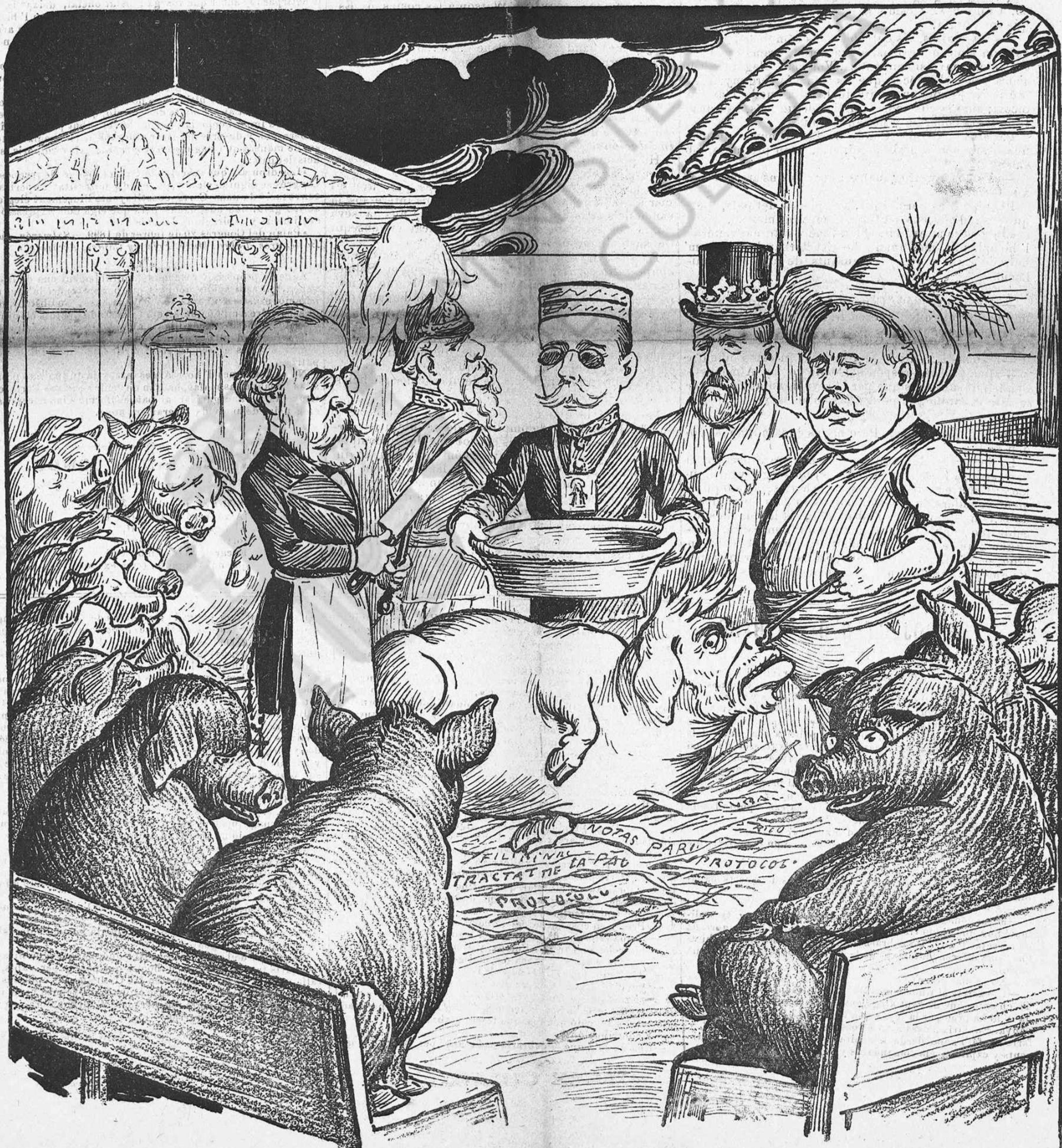
DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número 10 cèntims de pesseta per tot Espanya
Fora d'Espanya fixaran lo preu los CORRESPONSALS

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj. 20, botiga.
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de BARCELONA cada trimestre Espanya pessetas 1'50
Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

OBERTURA DE LAS CORTS

La mort del porc.

LA BUGADA

ha obert el safreig: ha comensat la bugada. Pero, ¡recristina! y quanta roba bruta!

El Conde de las Almenas qu' es un home d'estomach fort y á proba d'ascos, empunya 'l bastó ab ganxo del drapaire, y la remena sense contemplacions. A lo millor enarbola la camisa del general A., la camisa del príncep de la milicia

B, la camisa del governador general C. ¡quina brutícia! No hi ha en cap de las prendas un pam de net.

Aquelles camises porcas, asquerosas, repugnantes son la bandera de la Espanya de la restauració. L'altra, la roja y groga va quedarse á Cuba, á Puerto-Rico, á Filipinas. A cambi d'ella, no 'ns han deixat mes que roba bruta.

Els interessats, els culpables, els còmplices, els encubridors pican de peus, s'exasperan, braman y's retorcen en convulsió epileptica. Voldrian ofegar la veu acusadora del pròcer que 'ls treu á la vergonya. Tot inútil. No es sols una individualitat la que 'ls clava la picota; sino la conciencia pública de un país, cansat al fi de tanta cobardia y de tanta lenitatis.

Per això la veu del Conde de las Almenas alcansa una resonancia tan extraordinaria, quan pregunta, ab valentia:

—«Vamos á veure ¿quants generals fins ara han anat á la forca?»

Per això li es permés dir, ab aplauso del país, per que respon als seus sentiments mes intims:

«Jo venero al exèrcit. Quan l' he vist tornar victoriós l' he aplaudit, més quan l' he vist tornar humillat m' haig de girar contra 'ls causants de aquesta humiliació.

—«Un diputat de la Càmara francesa, digué després de una derrota que l' exèrcit francés era un exèrcit de lleóns manat per ases.»

Un general s' aixeca airat y li diu:

—«Probas!... Vingan probas de lo qu'esteu dihent.»

—«Las probas—respon el Conde de las Almenas—deuen donarlas els que per la seva ignorancia ó per la seva cobardia han perdut las colonias.»

Te rahó que li sobra. Pero no las donarán; no las poden donar.

La declaració de la guerra y la manera especial com la guerra va ferse, convertintla en un vergonyós simular; l' entrega de las nostres colonias, l' aniquilament de milers de vidas de pobres soldats, per efecte de la fam, la miseria y l' abandono; tot lo que ha succehit que sembla talment una pesadilla macabra, constitueix un teixit de complicitats, que s' endavinan prou, pero que no es possible posarlas en clar, mentrels els que haurian de seure á la banqueta dels acusats

com á reos, pugan ocupar lo banch blau, com á governants.

L' un tapa á l' altre y tots junts tapan la veritat.

Un interès comú 'ls lliga, y 's protegeixen, evitant que surti á la llum pública, la participació personal que tingueren en los inmensos desastres may vistos y no purgats encara.

L' interior s' excusa ab el superior; el superior ab el ministre: el ministre ab alguna cosa qu' està per damunt del ministeri.

Se citan telegramas gravissims pels quals se determiná l' entrega als yankees de la plassa de Santiago de Cuba, en moments critichs en que la sort de las armas podia sernos favorables, y un ministre te la barra de dir:

—Aquests telegramas son particulars.

—Y tan particulars com son, que no hi ha per hont agafarlos! Roba bruta sempre.

Una cosa de un efecte mil vegadas pitjor, que 'ls atacs tremens del Conde de las Almenas, es la defensa que dels seus actes ha tractat de fer lo govern, per boca de 'n Correa y del Auñón.

Aquell ha parlat de la impotència en que 's trobaven els governants pera sostener una guerra qu' ells varen declarar; del sobre-salt que tingueren quan s' anunciat la vinguda de la esquadra Watson á las costas d'Espanya; de qu' en certas ciutats se tractava de acullir l' arribada dels yankees, issant bandera blanca.

—Qué mes bandera blanca que l' enarbola pel mateix Gobern quan entregava al enemich tot y mes de lo que aquest volia!

Pero l' Auñón, el ministre-criatura, va ser encare mes esplicit, quan va dir que 'l propòsit únic del govern al declarar una guerra, en la qual ja sabia avants que havíam de ser vensuts, no era altre que *salvar las institucions*.

Ho presumíam; pero era necessari que un ministre ho revelés perque poguéssem pendre'n acta.

Ja no 's necessita, certament, res mes, pera pronunciar un fallo definitiu. La nació, els seus interessos, la sanch dels seus fills, las sévases colonias, fins la séva honra, tot enterament ha sigut sacrificat en obsequi del sosteniment de las institucions.

Lo que avuy ha dit un ministre de la Corona, *ex abundantia cordis*, es lo mateix que digué en Salmerón en l' anterior legislatura, logrant sols que 'ls monárquichs de tots colors se li tiressin al damunt com una manada de llops rabiosos. Al fi la veritat s' ha obert camí.

La accusació del gran republicà acaba de ser refrendada ab la declaració explícita de un ministre parlant en nom del govern de la monarqua.

—No sabrá treure'n el país las degudas conseqüencies?

Perque si lo que ha passat indigna y subleva, lo que ha de venir ha de omplirnos de inquietut y alarmas, mentres els culpables en lloc de donar comptes estrets á la justicia, continuin, com pretenen, regint á la nació, acabantla d'enfonzar. A les culpas que portan contretas sumarán las mes tremendas encare, que contreguin en lo successiu. ¿Quina garantia de regeneració poden oferir els que portan un bagatje tan immens de responsabilitats no depuradas?

Per aquí s' ha de comensar: per depurarlas, per exiliarlas, costi lo que costi, cayga qui cayga.

Tots los elements que 's reuneixen aisladament en

busca de un camí de salvació: las Càmaras de comers, las Lligas de productors, etc., etc.; ells y 'ls qu' encaren no s' han reunit, contantse entre aquest número la immensa massa del poble treballador, tan castigada per l' assot de la guerra y pels colossals despilfarros de l' administració, tots á una deuen concertar pensaments y esforços, ab la santa idea de salvar á la patria y de salvarse á sí mateixos.

La bugada no la farán may unas Càmaras, engendradas pel vici y per las corruptelas dels governants. Allá queda 'l pilot immens de roba bruta. Per gran que siga la bona voluntat de las oposicions, no poden fer mes que remenarla, perque tothom la vegi: rentarla es impossible.

Això correspon al país.

Y encare tal volta no hi haja á Espanya prou sabó, en qual cas serà necessari apelar resoltament al toc per destruir de una vegada un foco tan perillós de corrupció infecciosa.

P. K.

LA PROPOSICIÓ REPUBLICANA

Al Congrés:

—Considerant que l' obligada, vigent y patriòtica empresa d' extirpar lo cancer que rosga l' estat oficial, deixat la descubiert per una sèrie de desastres sense exemple en l' història de la patria y ocorrèguts en condicions tals, que s' ha arribat á posar en tela de judici el dret d'Espanya á la vida, no pot ser obra de unes Corts ordinàries;

—Considerant que no es possible sentar las bases de la regeneració y vida nova que unànimement reclama l' opinió pública, deixant intacta la Constitució vigent;

—Considerant, per últim, que no es possible sustreure el règim existent al veredict de la nació, quan acaba de perdre tot el seu imperi colonial, per no haver sabut primer regirlo y governarlo, y després preparar y organizar els meids de defensa, de manera que haguessen respuest als extraordinaris sacrificis del país;

—Los diputats que suscriuen tenen l' honor de proposar al Congrés se digni declarar qu' es de necessitat imperiosa la convocació de unes Corts constituyents lliurement elegidas y ab las garantías adequades pera que siga fidel expressió dels sentiments y aspiracions del país.

—Palau del Congrés 20 de febrer de 1899.—Salmerón, Junoy, Ballesteros, Labra, Muro, Prieto y Caules, Azcarate.»

—Aquesta proposició resumeix admirablement una de las mes vehementes aspiracions del país, que per emprendre la séva regeneració, necessita avants que tot una base. No obstant, no ha de sorprendre á ningú que 's veja retxassada pertots els diputats y senadors més ó menos lligats ab las oligarquias imperants.

Tractantse d' ells es natural que no 's prestin al sacrifici. Tenen en mes el seu interès particular que l' interès de la patria.

No obstant, mes d' hora ó mes tart, y ja que no siga possible á las bonas, á las malas, haurán de venir aqueixas Corts constituyentes pera organizar al país conforme á las necessitats y exigencias de una vida enterament nova.

O.

LO VERDADER CONDE

—Bravo, noy de las Almenas!

—Això, això es traballar fi!

Ab quatre condes així,

sortíam aviat de penas.

Encare que mitj móvoli,

que no 's dugui en terra estranya

ELS PROJECTES DE 'N BADÓ

V EYENT que sobre això de la regeneració d'Espanya tothom hi diu la seva, y tiran plans per salvarnos els desalta-taulells, els pagessos, els polítics y tota la demés gent qu' en això de la governació del Estat no hi entén pilota, vaig volquer sapiguer lo que hi deya en Badó, un teixidor á la mà, que té la política á la punta dels dits, y qu' entre catxet y catxet llegeix els trossos de diari ab que's porta cada dia l' esmorzar y l' berenar embolicats.

Entro á la quadra hont traballa, m' assento á l' asseyadora al costat seu, y sense dirli *Deus vos guard*, li pregunto:

—¿Y donchs, Badó, cóm estém de vintivuitys?

—Ja ha veus, noy; barallantme ab las calcas á puntadas de peu y ab el vent á cops de maneta.

—¿Y qué m' hi diheu ab això d'Espanya?

—Que tot se'n va á can Pistrats si no vé un capgirell que tot ho mudi. Jo manés....

—¿Que també teniu un plan?

—¿Qué dius? Y potser mes encertat que 'ls d' aquests papaderos de tanta llengua com unglas.

—A boquéu, home, a boquéu.

—Mira; comensaria per arrendar això de ser rey. Que dimoni fora que algun ricatxo vanitós no 'n dongués una gorrada de pessetas l' any. De cobrarne algun á pagarne molts n' hi va una bona diferència á favor de la butxaca dels espanyols que pagan.

—No es mal pensat.

—L' exèrcit el tindrà mes lluhit, estalvant també quartos. Tinch entés que de gent ab galons n' hi han mes de trenta mil. Ja n' hi ha prou per la feyna que l' exèrcit ha de fer aquí á Espanya. Enviaría á casa seva á tots els soldats rasos y cabos, y faria agafá l' xopo desde 'ls capitans als sargentos; serien tinentis y capitans els comandants y coronels, y 'ls generals de

tota mena farien la feyna de comandants. Per no perjudicar 'ls que pagaria 'l mateix sou que guanyan, y per no avergonyir 'ls que faria pelà patatas y escombrà 'ls quartels als quintos de cada any que no sapiguessin de lletra. Y per bagarrejá en las oficinas, els retirats á mitja paga.

—Home, això potsei fora massa fort y se sublevarian.

—¿Sense tenir carn de cauó? Ca, home, ca! Y si ho probaven daria un fusell á cada un dels soldats que han tornat de Cuba y Filipinas, y ja veurías com farian la pau cobrantse ab la filosa las fams passades y 'ls mals tractes suferts.

—Sense contar que molta gent ajudaria també als repatriats.

—Vaya! fins per egoisme. Cada baixa que hi hauria entre 'ls sublevats fora un sou menos á pagar.

—Y això de la justicia, que avuy es un embolich, ¿cóm ho arreglaríau?

—Molt senzill. Despatxaria desde l' últim agutzi al primer magistrat. Aboliria 'ls abogats y 'ls procuradors, y suprimiria l' paper sellat. Quan dos tinguessin algun plet ó alguna qüestió els faria comparéixer á un lloc qualsevol, y allí, davant de quatre bones persones designades per la sort entre 'ls mes enrahonats del barri, s' explicarien, y lo que fessin aquells quatre estaríen per ben fet. Ab el ben entès que 'ls que fessin de jutjies cobrarien un tant del que no tingueu rahó, ó cobrarien de totas dues parts si la cosa sent duptosa s' hagués de matar ab un bon arreglo.

—¿Pro, y en coses criminals, qué?

—Al que robi mes d' un duro se 'l treu d'Espanya; al que mati per robá se 'l treu del mapa, y al que mati per reninyas de qualsevol mena se 'l tanca per mal génit.

—Bé, Badó, bé! ¿Y dels capellans que me'n diheu?

—Que n' hi deixaria haver de tota mena de menas, pro que se 'ls pagués qui 'ls fei servir. Això ja farà un altre estalvi gros; y encare se 'ls podrà fer pagar alguna cosa per cada iglesia, fos del coló que fos, que fessin traballá.

—Y contribucions?

—Una de sola que 's cobraría cada any per barris, y que

seria un petit tant per cada cent duros de capital que tingueu cada espanyol. El que no tingueu cent duros y visqués del seu treball no pagaria res. El que al cap del any pagués per mil duros y se li pogués probá que 'n té dos mil, li pendrà els mil restants perque al no declarar ja entendria que vol dir que no son seus. Com que 'ls gastos foren pochs y aqueixa contribució per xica que fos donaria molt, vinga fer carreteras per tot arreu, y canals allí hont no n' hi hagi, per empleá als treballadors sense feyna, y doná trossos de terra erms als pageos pobres, y esplotá el carbó de pedra per compte del govern, á mitjas ab els minayres, y fer uns llochs ben grans y còmodos y alegres pels noys y els vells que no tenen pa ni familia, y gastals ben gastats per tots, no ficantsels á la butxaca un sol, ó uns quants, com fan avuy, y ensenyá á tothom de lletra, y...

—Bravo, Badó, bravo: com 'us hi entussiasmeu!

—Uy, si jo t' hagués de contà tots els projectes que naixen del meu magí mentrens vaig arreglerant passadoss! No hi ha desgabell que jo no arregli ni contralley que no esmeni, y faig cada discurs als diputats que 'ls deixo tots.

—Y si tot estés á la vostra mà, y ho arreglessiu tot á la mida del vostre gust, per vos ¿qué demanariu?

—Qu' escusessin las pessas lo necessari per deixar guanyá la vida. Per mi no vull res mes.

—Vaja, donchs, adeu Badó y perdoneu l' estona que 'us hi destorbará.

—Avant, noy, y no hi ha de qué, que ja 'm convenia esbravá una mica la llengua.

Vaig sortir de la quadra, pensant que, haventse publicat en els diaris tantas besties d' homes que passan per sabis, bevalia la pena de fer públics en LA CAMPANA las opinions ingenuas d'un teixidor, que sense tants fungs, te mes bona fé y mes bona sentit que molts regeneradors d' última hora que naien com bolets per tot arreu.

JEPH DE JESPUS,

que tots els nobles d'Espanya son de pa sucat ab oli.

¡Hala aquí! Ja que la lluya ha comensat de debò, à veure si agafa això y'n fa de tot una truya. Si per consegüir 's seus fins agota las munícions, no gasti contemplacions, i serveixis dels pergamins! Puny ferm, estocada fonda y talli, estripi, fereixi... ¡Conde, no se 'ns enspeixi! ¡No se 'ns acoquini, conde! Vinga llenya y trencadissa, escampí llamps á mans plenes... y 'l conde de las Almenas serà duch de la Pallissa.

Tot ha d'esbrinarse, tot! ¿Hi ha sombras? A dissiparlas. ¿Hi ha vergonyas? A ensenyarlas. ¿Hi ha llot? A remoure l'ilot. Ja que 'l país s'ha trobat mort, que l'metje's justifiqui, ó al menos que se 'ns expliqui el curs de la enfermetat.

¡Tindria gracia!... Llensém l'or com qui diu á paladas, nostras terras despolblades per 'nà á la guerra deixém; ens barallém com lleons mal menjats y mal beguts, ens quedém en cinc minutxs sense barcos ni canóns, veyém l'honor fet estellas y la patria esmicolada, perdém en la sotragada reputació, bous y esquellás, y ara que convé sabé qui va ser que va enredarnos i hauriam de resignarnos com si no hagués passat re?

No senyó, aquestas brometas han de teni un punt final: s'ha acabat el carnaval; per lo tant, fora caretas. ¿Ens han xafat la guitarra d'un modo que no enteném? Donchs à veure si portém á uns quants senyors á la barra. No es possible que aquest deute se quedi sense salda.

¡No tenim Cuba!... ¿Qué hi fa? Crech qu'encare tenim Ceuta.

Si, conde; endavant la dansa, que això l'ha de omplir de gloria; si algú ha perdut la memòria dónquili quiss de pansa. Volém que la desventura qu'hem sufert s'expliqui bé; volém que 'l senyor caixé ens detall la factura; volém sabé en realitat, sense trampas ni mentidas, perquè hem donat tants vidas y per què 'ns hem arruinat.

La seva campanya activa pot donar magnífichs frufts: ija n'estém cuysts y recuysts de callá y tragat saliva! ¡Animo, me caso ab ronda!... A probá en negre y en blanch que en aquest país de fanch vosté es el verdader conde. Pél brillo ab que avuy s'entrega á posá'l dit á la llaga, si no es el conde que paga; al menos es el que pega.

C. GUMÀ.

Aviat sortirà: obra nova.

LO LIBRE
DE LAS
CENT VERITATS
PER
C. GUMÀ

A FRANSA

MORT DE MR. FAURE

La mort repentina del president de la República, sigüé un gran contratemps per la noble nació francesa. Mr. Faure qu'en sa juventut havia sigut obrer; qu'en la guerra franch-prussiana emponyà'l fusell com á soldat ras, batentse com un valent ab els enemicxs que havian invadit el seu país; que després á forsa de traball logrà crearse una posició magnífica en lo comers y en la industria; que á las Càmaras y á la Administració pública donà probas rellevantes del seu republicanisme y de la seva intel·ligència unida á una honradís intatxable, era desde la Presidència de la República, la personificació més completa de aquell poble laboriós, actiu y amant com el qui mes de la glòria y la grandesa de la nació.

Així mentre Mr. Faure traballava pel progrés y la pau interior, y aixamplava y consolidava 'l poder colonial de la França republicana, conseguia, ademés, guanyar pel seu país

la poderosa aliança del Imperi rus, que li assegura un auxili poderós contra les amenaces exteriors, en los moments en que estallí'l temut conflicte internacional.

Aquell fill del poble, de sentiments fondaments democràtiques, reunia en sa persona tots los atractius y seduccions que li permetien alternar sense desventaja ab los soberans mes encopetats d'Europa. Una prova de las consideracions que aquests li dispensaren sigüé la mútua visita que's feren el Czar y 'l president de la República a París y a San Petersburg. Així, al morir Mr. Faure deixa en la història de la seva patria un rastre lluminós de serena dignitat y de prestigi. La institució republicana li deu una part considerable del seu afianzament.

PROCLAMACIÓ DE MR. LOUBET

Creyan molts que la successió á la presidència de la República, donaría lloc á grans conflictes de difícil resolució.

Y no obstant, en aquesta ocasió com en las anteriors, un acte tan trascendental s'ha realitzat en pocas horas; sense el mes mínim inconvenient. Una senzilla votació de l'Assemblea renuda á Versalles vā donar á Mr. Emili Loubet una gran majoría sobre 'l seu competitor Mr. Meline. Després un aplau-so general sellà l'acort de l'Assemblea.

En aquesta facilitat ab que's realisa en la França republicana la transmissió del poder mes alt, deuen apendre 'ls pobles que sostenen encare 'l régime monárquic. En ells la malaltia de un príncep ó 'l ambició de un pretendent á la Corona, engendra períodes de inquietud y malestar que 's prolongan anys y dècadas y sigles enters, en perjudici de la pau y 'l progrés de la nació. Així á Espanya, per exemple, està en care per resoldre 'l plet dinàstich entre las dos ramas borbònica, que tant ha ensangrentat á la nació en lo que vā de sigir.

Admirém, donchs, plens d'envaja l'elasticitat de unas institucions que mantenen perpètuamente vinculada en lo poble la seva natural soberania. Y no sols hem d'admirarho per la facilidat pasmosa ab que's realisa un acte tan important, com l'elecció del primer magistrat de la nació, sino també porque es permés á la Assemblea escollir l'home que 's necessita en determinadas circumstancies.

L'elecció de Mr. Loubet resulta acertadíssima.

Lo nou President de la República francesa, advocat distingit, te una llarga historia política rica en mérits y en los mes honorosos antecedents. Ha sigut arcalde, diputat y ministre, donant probas constantment de un zel extraordinari en lo cumpliment de sos devers y de una gran inteligencia. Actualment presidia 'l Senat. Militava en lo partit radical; pero desde 'l moment que ha sigut elegit sense solicitarlo, ja no pertany á cap partit, sino á la nació y de una manera especial á la República.

Pels seus sentiments fermament republicans s'explica la causa de la seva elecció. República convensut y probat ha de ser lo mes ferm puntal de las populares institucions.

Per això el grup frenètic dels reaccionaris que s'prevalen de la qüestió Dreyfus per minar los fonaments de las institucions republicanas es l'únich que ha rebut ab desagrado la elecció de Mr. Loubet. Els mateixos que plens de despit insultaven á Mr. Faure insultan á son digno successor. Pero encare que eridan molt, son pochs, y serán sempre impotents.

Las manifestacions tumultuosas que van promoure á París, el dia de la elecció de Mr. Loubet no han tingut mes consequencies que la de demostrar palpablemente que la França no está avuy, ni estará mai ab els que no tenen altre programa que 'l de las estérils negacions, ni altres procediments que l'alborot y la inventiva.

La qüestió Dreyfus, de que tan rabiosament s'ampan, será resolta ab la major serenitat y de acort ab la justicia, pels governs que tenint l'apoy de las Càmaras mereixin al mateix temps la confiança del nou president de la República, sempre atent á las palpitacions de la opinió y als sentiments de la gran nació francesa, mestressa de sa soberania.

J.

A mort del bisbe de Barcelona ha donat lloc á una manifestació pública fúnebre y á dos infraccions de la ley de Sanitat.

Lo cadáver, després de celebrar-se unas exequias de cos present (primera infracció) va ser tret de la Catedral, y després de passejarlo per alguns carrers de la Ciutat, á la Catedral varen tornarlo. Si havia de tornar al punt de sortida quina necessitat hi havia de treure'l á pendre l'ayre?

Si á lo menos l'haguessen portat al Cementiri!... Pero, no senyors. Lo bisbe Català va ser enterrat en la mateixa Catedral, cometentse una nova transgressió de la ley de Sanitat, que prohibeix el sepeli dels cadávers en las iglesias.

—¡Oh!—dirà algú—es que 's tracta de un bisbe. —¡Y qué!—Per ventura la carn de bisbe no está subjecta á la mateixa descomposició que la del resto dels mortals? Jo crech, ademés, que per lo mateix que 's tractava de un Prelat de la Iglesia, havia de haverhi major empenyo en donar una mostra de respecte á las lleys sanitaries del país.

El País va publicar els telegramas crusats entre en Cervera y en Blanco avants del desastre de Santiago de Cuba, y 'l govern va posar-se furiós. No content ab denunciar al valent periódich, ha obert una informació

per averiguar qui havia pogut proporcionarli aquells documents.

Perque això sí: que se sàpiga que varem perdre las colonias, el govern no hi té 'l menor inconvenient; pero que 's descubreixi la tramoya que per pàrdrelas va realisar entre bastidores, això no, de cap manera: primer que 's'enfonzi 'l mon.

¡Qué tal serà lo que va succehir, quan de tal manera procuran amagarlo!

Per discurs valent el que va pronunciar en Salmerón en la sessió del dimecres. Ab urpia de lleó irritat va arrancar la màscara dels que han llenyat Espanya al abisme de la perdició.

Veus'aquí algunas frasses del eminent repùblic:

«El govern estava format per vuit femellas y un masclle.» (Gran rebombori en los bancs de la majoria.)

«Y vosaltres (dirigintse als fusionistas) arribareu tart al poder. No sou tan culpables vosaltres com qui decideix la cayguda y 'l nombrament dels gabinet.» (Estrepitosas protestas dels monárquics.)

«No ha mort Espanya—afegeix—el país se conserva ben sà; qui ha mort en tot cas es el régime.» (Alarits dels diputats monárquics).—Lo president invita al orador á aclarir el concepte y 'l alcans de las sevas últimas paraules.)

El Sr. Salmerón:—«Al dir régime aludeixo al jefe del Estat.» (Crits, escàndol atronador. Sobre 'ls rabiosos crits dels interruptors, s'aixeca la veu serena del orador, exclamat): «Jo no reconeix mes soberans que la del poble!»

¡Un aplau-so al insigne representant de la minoría republicana!

Contrastan ab els pobres soldats que retornan de las colonias casi sense una gota de sanch á las venas, els que arriban grassos, flahóns y ab las butxacas ben folradas. Ja 's diu que una bona part de las sumas que la nació va enviar á Cuba, han tornat á Espanya.

¡Qué pot haver succehit allí perque 'ls mes caresques sin fins de lo mes necessari, mentres altres nadavan en la riquesa?

Si á Espanya hi hagués justicia, això s'averiguaria. Y una vegada averiguat, el càstich seria terrible y exemplar.

Pero ara, als que s'han menjat las costellas, no hi ha mes recurs que dirlos:—Bon profit, y de aquí á un'altra vegada que poguéu tornarhi.

La part succulent s'ha fet fonedissa dintre 'l ventrell dels goluts. De las costellas ja no'n quedan mes que las baranillas completament peladas. Lo que 's llensa: l'infielis repatriat.

Productors per aquí.... Càmaras de Comers per allá.... Per un costat regionalistes que s'entussiasman ab salvar la regió, mal el resto del país s'estrell.... Per altre costat els que demanan intel·ligències ja reaccionaries per acabar la mascarada sagastina, ja liberals per conjurar el perill de la reacció.

May á Espanya s'havia vist un desgabell semblant.

Lo mes trist es que á favor de aquesta diversitat de parers va durant y perpetuantse un estat de cosas que ha produhit la ruina y la vergonya de la nació.

La gran habilitat de 'n Sagasta ha sigut posar un ronsal á tots els espanyols, de manera que no donguin un pas que no se 'l trepitjin.

Molt se parla de formar Lligas pera conseguir determinats objectes: la Lliga dels productors, la Lliga dels contribuents, la Lliga dels agricultors, la Lliga dels comerciants.

Millor seria mil vegadas formar-ne una de sola; pero que se 'n anés de dret al bullo. ¿Saben quina? La Lliga de Defensa de la Lley, contra las atrocitats y 'ls abusos del caciquisme.

Aquesta fora la bona, l'eficàs, la salvadora.

Podrian constituir-la totas las personas honradas, capassas de posar lo lleial cumpliment de las lleys per damunt dels interessos individuals y de las conveniencies de partit.

Y si fossen prou resoltas pera sacrificiar en un cas necessari vidas á interessos á la consecució de tan sagrat objecte, creguin qu'en molt poch temps s'operaria la regeneració de la patria.

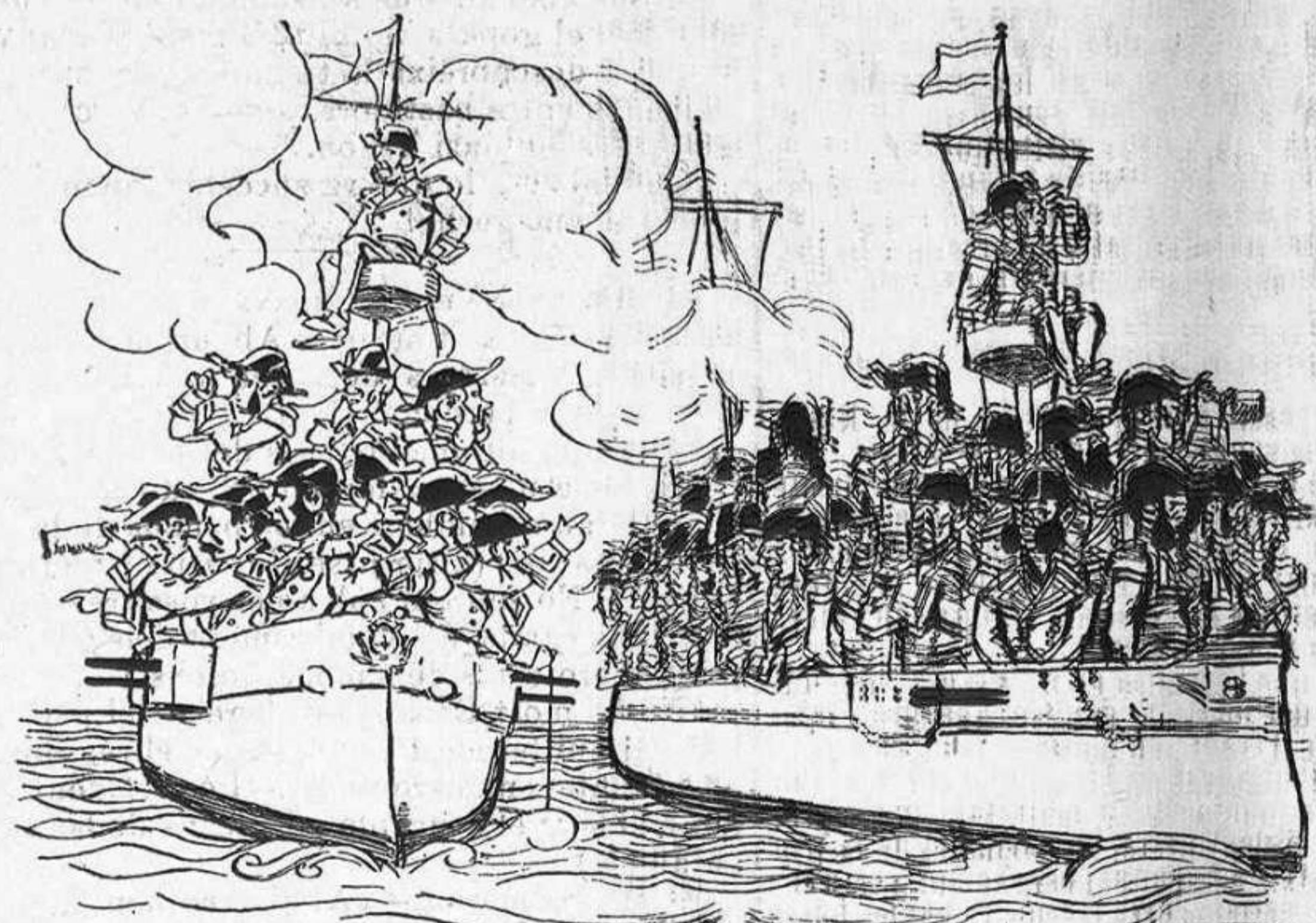
L'altre dia un capellà ab cara de gos foll anava tirant á las botigas de las inmediacions de la Plaça de Santa Catarina uns papers en los quals s'hi llegia lo següent:

«Espanya desaparecerà si los espanyoles no detestan al funesto liberalismo trampa de pillos para cojer tontos que ha pervertido y arruinado á la patria.»

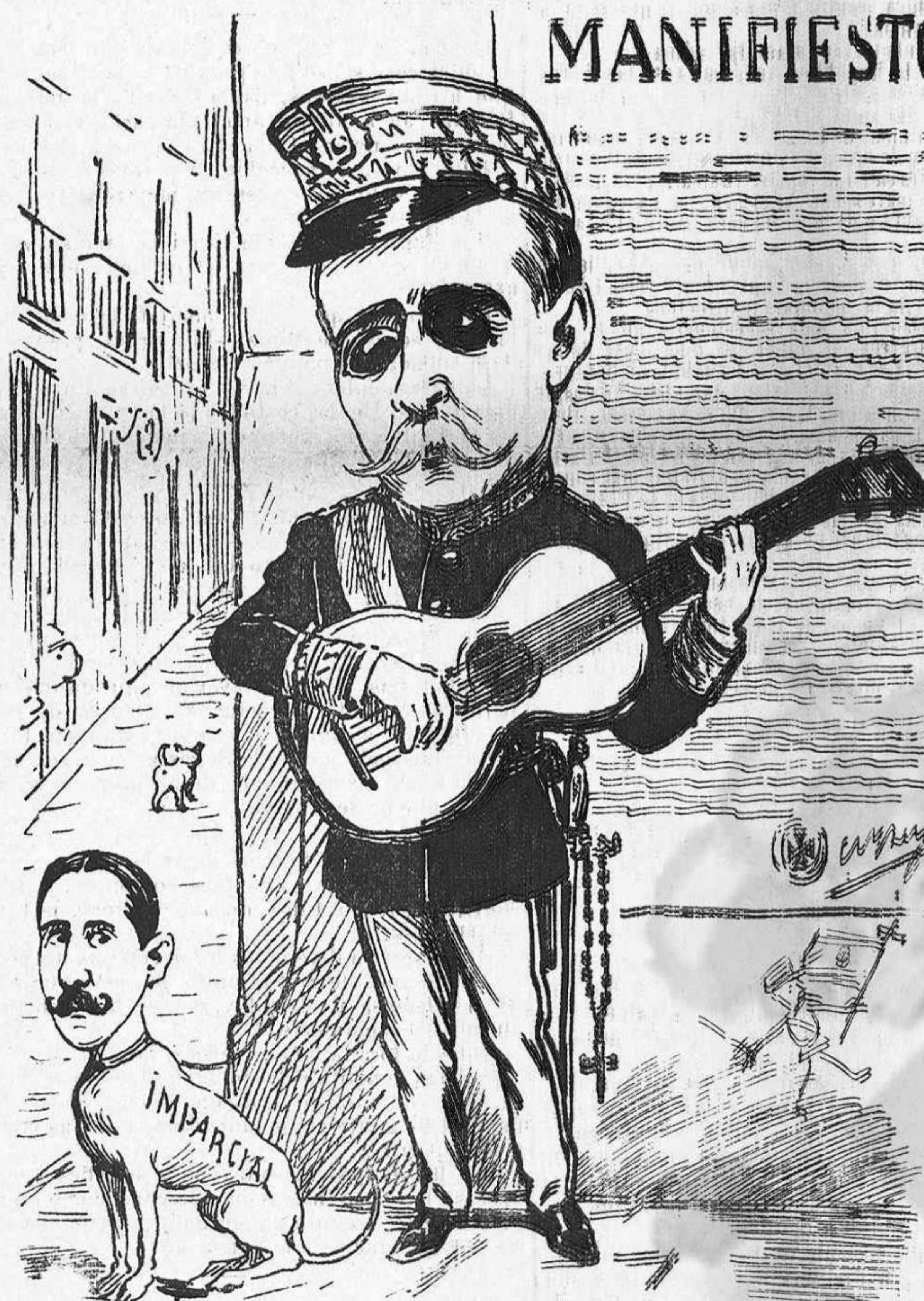
Sí, es veritat: el liberalisme ha fet això y molt més. El liberalisme ha pagat sempre y continúa pagant al clero, ab mes puntualitat que als pobres mestres d'estudi.

Y si hi ha capellans que s'entregan á 'n aquesta mena de desahogos es, sens dupte, perque van massa farts.

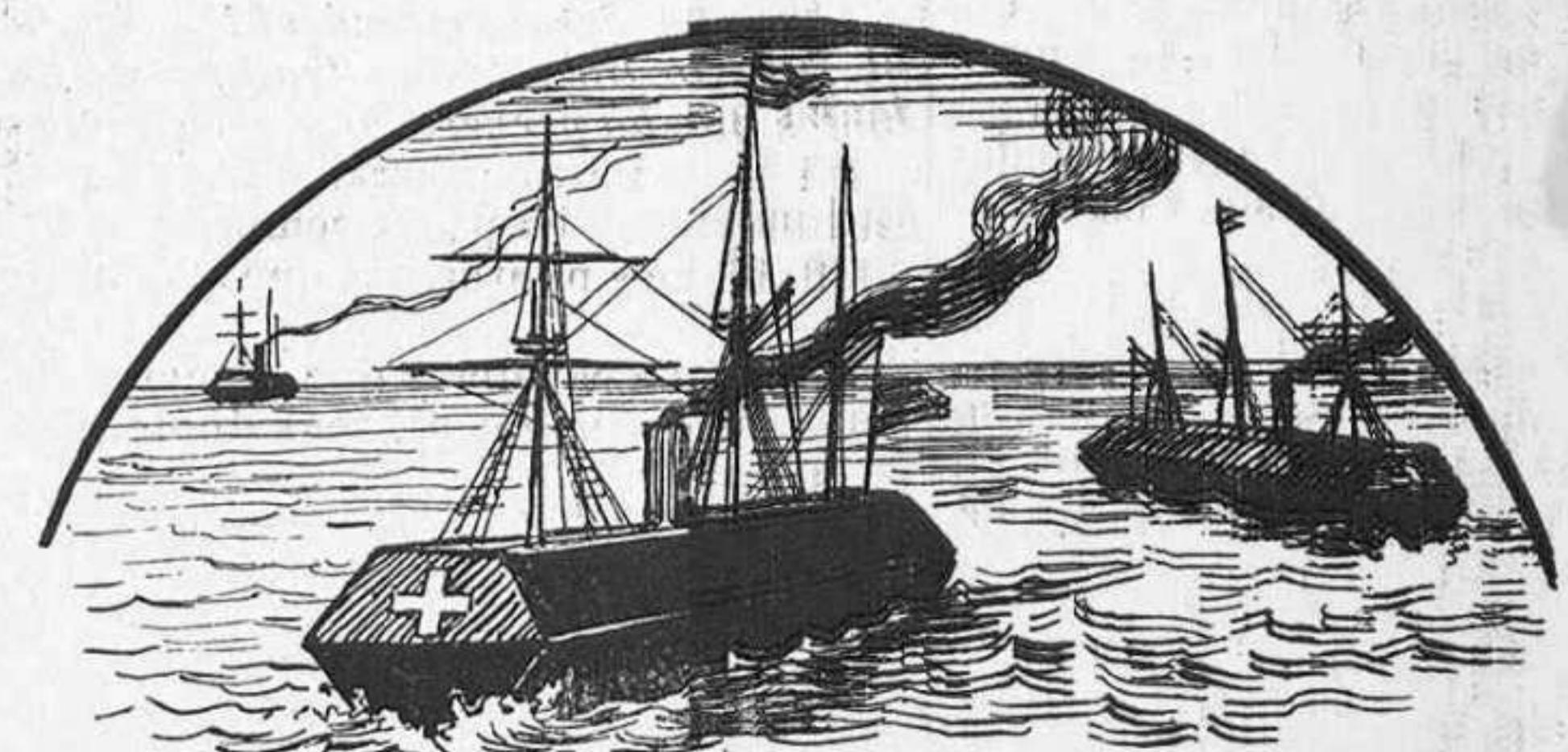
NOVA EXPEDICIÓ Á CUBA

Por mucho pan nunca mal año.
LO CEGO DEL MANIFEST

¡No passa un alma!

Nous trasatlàntichs pel servey d' Ultramar.

VÍCTIMAS DE LA CENSURA MILITAR → Tatxat del llapis roig L' ARIBADA DEL REPATRIAT

=Fill meu, qui t'ha vist y qui t'veu!

EL DOCTOR CÚRALO-TODO

SE HACEN REMIENDOS
Y COMPOSTURAS —
CONSERVADORAS

Arreglant las figuretas per tornar à guarnir le pessebre.

L' EMPRÉSTIT DE CARLOS CHAPA

THE BANK OF

—De diners sense fiansa jo no 'n deixo.
—Li convenen las Canarias?

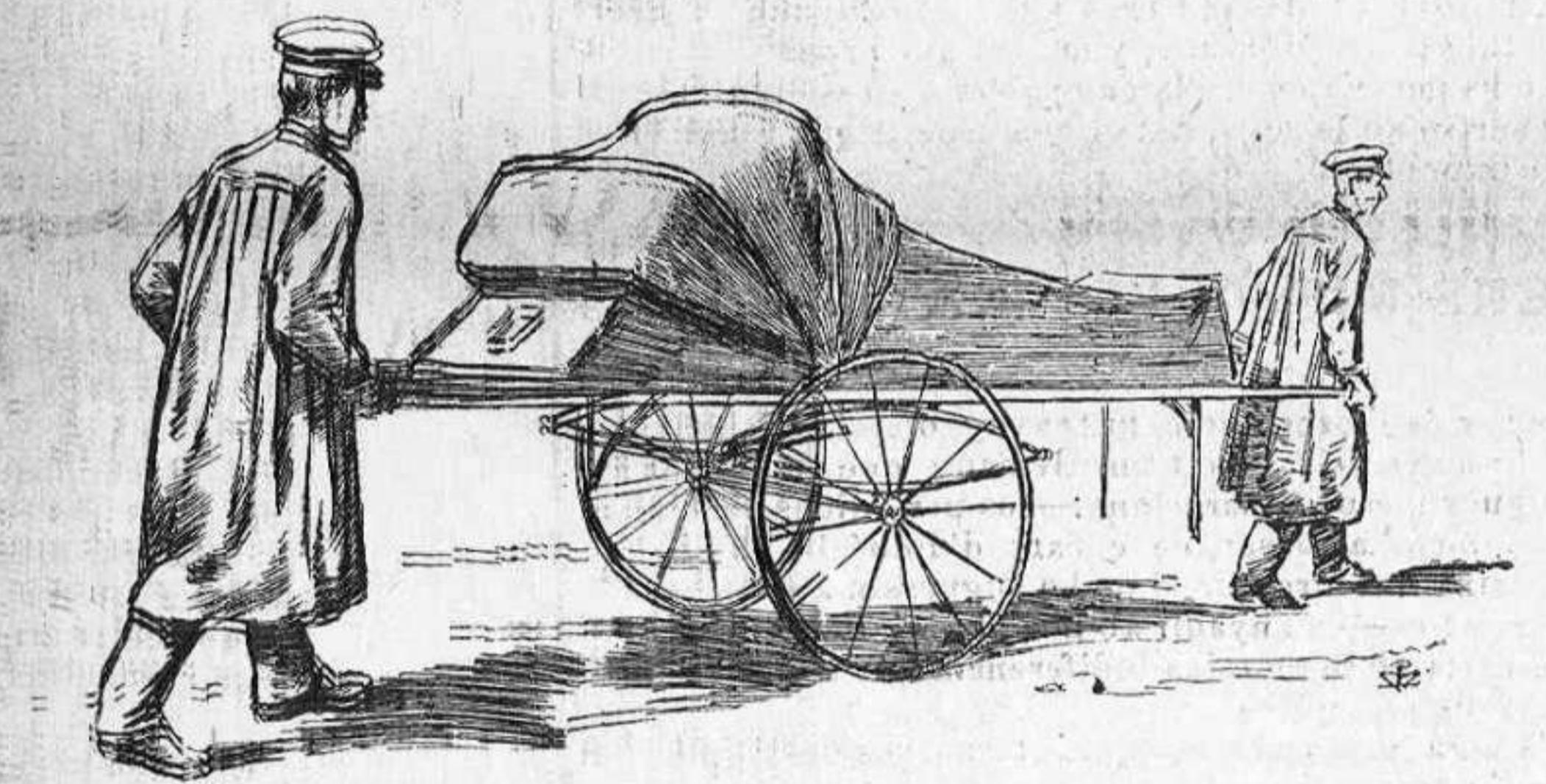
DESEMBARCH D' UNA EXPEDICIÓ DE REPATRIATS

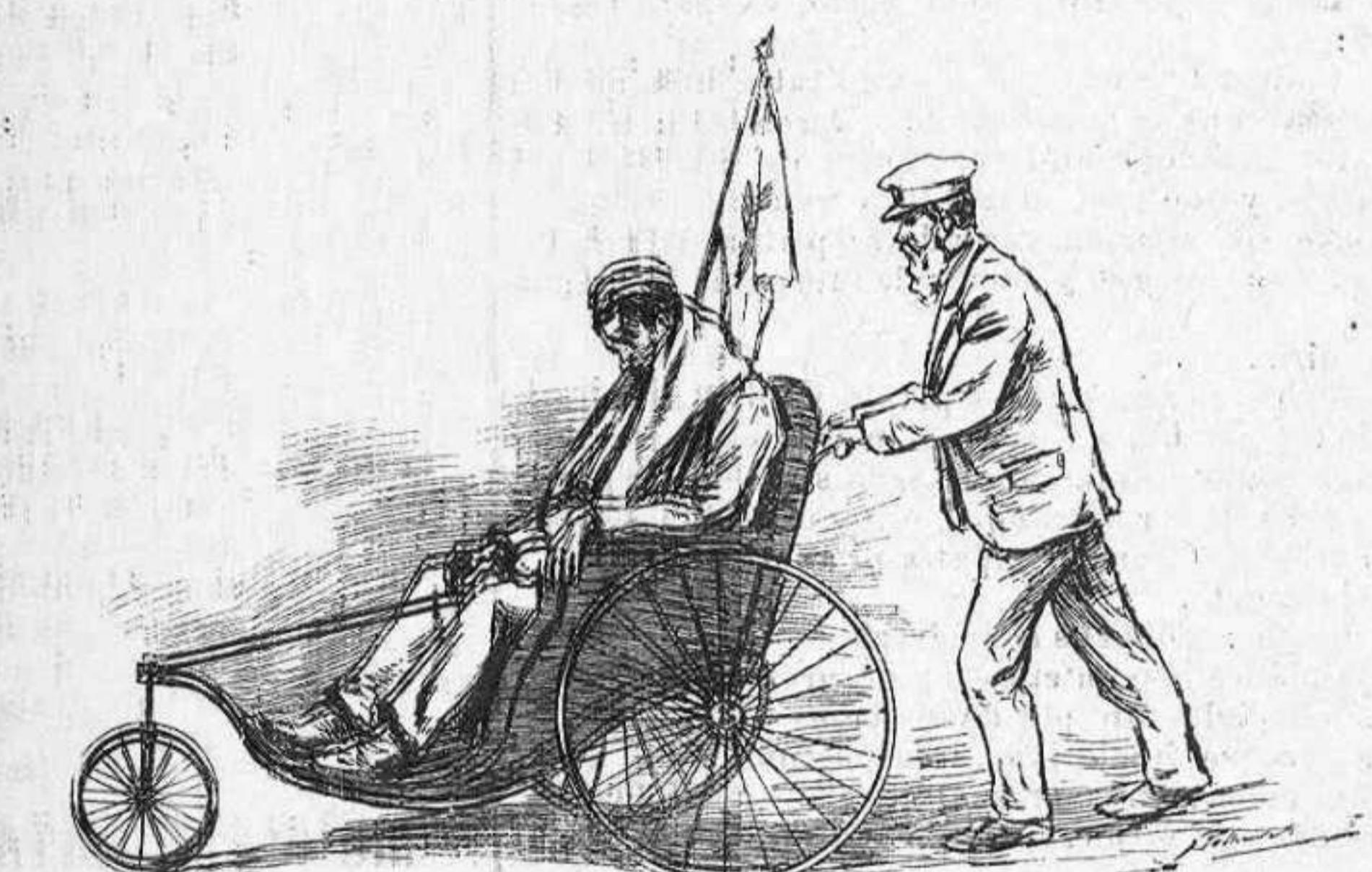
Esperant el caldo.

Camí del Sanatori.

Un malalt grave.

Servey de la Creu Roja.

Ultims moments.

¿Qué ha fet el govern durant la suspensió de les garanties respecte à la investigació dels martiris de Montjuich?

Lo que fá sempre. Deixar dormir la cosa.

Avants d'establir la dictadura, al veure que l'opinió pública estava vivament excitada, va prometre fer justicia, encarregant à un jutje especial la depuració de uns fets denunciats ab tots els pels y senyals per la premsa y per algúns processats que van ser objecte dels mes cruels tormentos. Pero després, l'investigació ha quedat en l'aire, com en l'aire ha quedat també 'l bon nom d'Espanya als ulls del mon civilisat.

Sempre 'l mateix sistema en tot y per tot: promeses que no s' compleixen, compromisos que s'olvidan, burlas y embusterías à tot pasto. Ni ab las criatures se juga tal com s'està jugant ab aquest país massa bo, massa sufert, massa calssassas.

CARTAS DE FORA. —*Llansa.* —Lo dia 12 del corrent va celebrarse ab gran alegria l'inscripció en lo registre civil de una nena filla de un conegut republicà de aquesta població. Un numeros corteig atravesà 'ls carrers, associantse al acte una gran part dels veïns, que veieren ab gust que per entrar en aquesta vida's prescindís en absolut de tota intervenció teòrica.

Lleyda. —Notable sigué 'l banquet conmemoratiu del adveniment de la primera República espanyola que se celebrà dissipant en los salons del *Círcul Republicà*. Quatre cents comensals hi prengueren part y en las mateixas taules s'hi veieren, units en fraternal armonia, republicans de la fusió, federales y revolucionaris de la capital y d'alguns pobles de la província. En los brindis y discursos eloquents y entusiasmas hi ressaltà aquella bona intel·ligència que ja fora de desitjar sigués la norma única de tots los republicans espanyols, sense distinció de matissos ni de procedències. Lo banquet de Lleyda ha de oferir's com un bon exemple de concordia y de alta previsió política.

Banyolas. —Las probas del alumbrat elèctric ab cárrec de la Societat *Gallart, Ubach y C.ª*, han donat resultats magnífics. La majoria dels veïns suscriuen la correspondencia per iluminar las respectivas casas: sols alguns crachs, carregats de rals y d'escorvantisme's resisten a fer-ho dient que a les fosques fan millor negocí. —Dinou mèsos fa que funciona ab gust de tothom en general un Ajuntament qual majoria està composta de republicans y liberals perfectament avinguts. Això després de 20 anys de dominació reaccionaria ha tret de tino als hipòcrites, que ja comensan à mores per disputar lo triomf als elements democràtics, en las próximes eleccions. Pero per mes esforços que fassin en Bismarck de Banyolas, l'Advocat de las Fures y el *Niño Mimado* d'acord ab els ensotanats del Monestir, y encare que preparin els cubs místics per empêndre la campanya quaresmal, no es fàcil que se surtin ab la seva, dat el bon esperit que regina en la majoria de la població.

COM ENS MIRAN ELS EXTRANJERS

Es curiós l'espectacle que avui ofereix Espanya! —'m deya no fa molt un alemany que ha passat algunes mesos à Barcelana:—los periódichs tractan al poble d'atrassat, de cobart, d'imbétil, ab la mateixa frescura que si no ho diguessin à n'ell!.... Veritat es—va anyadir ab una fina rialleta—que 'l poble se'ls escolta ab la mateixa indiferència que si parlessin ab un altre.... ¡Pobra nació!

Posata ja en aquest terreno, vam internarnos desseguida en lo camp de l'actualitat.

—¿Qué n'opina de nosaltres?—vaig dirli.

—Qu' estàn mals, molt mals, més mala de lo que's pensan.

Y cambiant de tò y posantse molt serio, va parlar-me d'aquesta manera:

—Per poguer judicar lo mérit y l'oportunitat d'una jugada, ningú menos indicat que 'ls jugadors que la realisan. Un curiós, un mirón, un testimoni indiferent que no s'interessa per l'un ni per l'altre, y que per anyadidura veu las cartas de tots.... Aquest es el qu'està en verdadera aptitud per apreciar la situació dels que jugan y sumar las torpes que cada un d'ells comet.

—Lo qual vol dir....

—Que 'ls espanyols, per mes que s'palpin y mirin al mirall, es impossible que s'arribin à veure tals com son en realitat, ni puguin donar-se compte exacte de la seva situació. Per veure clar tot això, s'ha de ser extranger, ó lo qu'es igual, indiferent al joch, curiós que sense simpatia ni aversió observa 'l curs dels aconteixements.

—Expliquis, donchs: ¿com ens considera?

—Com un dels pobles mes infelissos y desgraciats del mon, rosegat per tots els vics, tan plé de defectes com escàs de virtuts, sense alé, sense iniciatives, irrespetuos ab la llei, desconexedor del deber, atrassat, malalt, gravement malalt, y, lo que segurament es pitjor, resoltament empenyat en no curarse.

—¿Empenyat?

—Si, decidit à viure com viu, à pesar dels consells de la medicina social y à pesar de l'opinió d'Europa. ¿No va llegar aquell célebre número de la *Gaceta de Frankfort* l'Agost passat; aquell número en que hi havia un article dedicat à Espanya?

—¿Qué deya?

—La veritat, res mes que la veritat. Deya que 'l poble espanyol es un poble presumit, fantàstich, peresós, que aborreix el treball y's troba dominat y explotat pel clero. Deya també que 'l espanyol únicament s'entusiasma ab las corridas de toros, que no pensa sino en darse tono y que 'l seu únic ideal es poguer conseguir un empleo en el servei del Estat, del municipi ó de la província, pera poguer viure del pressupost sense necessitat de treballar.

—La fotografia es dura....

—Pero.... es fotografia. Y no obstant que va succehir?

Que 'ls diaris espanyols en lloch d' agrahirlo van indignar-se suposant que tot allò eran calumnias y que la *Gaceta de Frankfort* els volia mal. ¡Els volia mal, y 'ls descubría la llaga! ¡Els volia mal, y 'ls historiava la malaltia! ¡Té cura un malalt que 's rebela contra 'l metje y l' insulta perque aquest li endavina la dolència?

—Tal vegada—vaig observar jo—no hi ha necessitat que 'ns vinguï de fora l' específich. ¡Vol dir que aquí, sense escoltar consells externs, no tenim medis per....

L'alemany n'i va deixarme acabar.

—No que no 'ls tenen—exclamà acentuant las paraules,—no hi estudiad ab molta atenció los numerosos y extensos programes regeneradors que s'han escampat aquests días, y no n'i hi vist cap que apunyi dret. ¡Tan senzill que seria trassar la fórmula salvadora d'aquesta terra!

—¿Quina es?

—Aquí la té, y gratuitament li cedeixo: «menos religió y más educación.» Los capellans, à l'iglesia, à cuidarse dels seus assumptos; los mestres, à ensenyantar, à instruir, à educar de cap y de nou aquest poble que à fins del segle dinou viu encara en l' Edat mitja. Mentre no s'fassi axis, creure en la professió de la *Gaceta de Frankfort*: «Espanya no s'aixecará mai més.»

—Esperém: devegadas las grans saudidas...

—Si: devegadas acaban d'entontir al que ja ha nascut ton-to. Y ademés ¿qué se'n pot esperar d'un país que no té altres héroes que en el llibre el *Quijote*, es à dir, un boig, y en el teatro el *Tenorio*, es dir, un poca vergonya?

Aqui 'l meu interlocutor callà y jo vaig quedarme mirantmel. —Tenia rahó?

Sempre hi considerat à un alemany com un enemic, pero com l'adagi diu: Del enemic el consell...

FANTASTICH.

LA CANÇÓ ENFADOSA

Desde Las Corts à la Cort, de Port-Bou fins à Galicia, per tot corra la noticia de qu' Espanya està de sort. Sembla que vingnem del hort ó baguén perdut la rahó, donchs marxant sense timó y més perduts cada dia, se 'ns ha entascat la mania de la regeneració.

Lo pagés se veu perdut porque 'ls impostors l'empaytan y à pel y à repel l'afaytan ab piasmosa promptitud. Qui gema ja ha rebut tant si es vell com si es minyó; mes te la satisfacció de contar, de cop y volta, que la qüestió està resolta ab la regeneració.

Lo comers està tronat porque 'l diner no tranzita, ja que avuy, sols tenen guita els que 'ns han regenerat; mes lo pànic del mercat fugirà de tras-cantó, y ab sa gran circunspectió farà 'l govern per manera de que corri arreu la esfera de la regeneració.

Els cacichs, més insolents, dictan lleys y fan trabeta, y, més que may, la *Gaceta* dona creus y nombraments. La cadena de parents segueix ferma à la nació; cada dia un nou pregó imposant nous sacrificis; mes això, tot son indicis de la regeneració.

I la miseria 'ns te copats, lo ridicul ens aplasta, y es ja pel mon nostre casta, casta de degenerats. Trets uns quants afortunats que s'acaben el turró, descansa als llums la opinió, lloch ahont ni s'obra ni 's pensa; mes callém, que ara comenza nostra regeneració.

FRANCISCO DE P. JUANICO Y COLL.

MONSTRUOSITATS DELS CLERICALS

Ja coneixen els nostres lectors el crim de Lille. Per mes que 'l germà Flaminien persisteix en sas protestas de innocència, continus pres baix lo pés de inculpacions verdaderament abru-madoras.

Perque's vegi fins ahont arriban las aberracions dels professors tonsurats que fan vot de castedat y després quan tenen noys al seu alcance no saben reprimirse, un periódich de aquella ciutat, *Le Progrés du Nord*, ha publicat una llista dels frares y germans de la Doctrina cristiana, condemnats à presidi durante l'any 1897 per atentats contra la moral. Son en número de 26. En la llista consigna 'l nom dels delinqüents y de las seves víctimas així com també 'l convent ó seminari ahont perpetraren el delicto.

Si à 26 ascendeixen els condemnats (quants y quants mes no serán els que haurán lograt escapar à l'acció de la justicia, per no haverse fet públics els seus escàndols!)

Aquest sol dato basta y sobra pera posar en evidència l'apel·litzat à que s'exposan els pares de familia qu'entregan els seus fills à la lubricitat dels sàtiros ab sotana.

Per no ser de distinta condició que a França, també aquí a Espanya s'registra un cas monstrós. Quatre nenes innocents van ser bárbarament estupradas pel guardia de la catedral de Jaén, conegut ab lo sobrenom de *Pisaflorés*. Tenen las infelicitas de tres à cinch anys d'edat y à lo que sembla no's va limitar tan sols à abusar d'ellas, si o que ademés va inficiar-

A instances de las mares de las víctimas que acudiren al jutjat, s'han practicat las correspondents diligencias criminales.

Ara sols falta que 's posin en joch las influèncias de costum per il·lurar al autor de tan monstruosos delictes de la tremenda responsabilitat que ha contret. Així la culpa imputable à un sol individuo, pesarà igualment sobre 'ls qu' en nom del prestigi de la religió s'atreveixin à protegirlo y ampararlo.

Llavors hi haurà rahó de dir:—Arri allà, que tots son iguals!

R.

LA PELEGRINACIÓ DEL REPATRIAT

—¿Estàs per mí?

—Segons: digni.

—Pues venia per cobrar

els *alcances* que....

—Dispensi:

demà hi haurà desembarch, y no 'ns enteném de feyna arreglant tots els detalls de l'operació.

—De modo

que per avuy....

—Està clar!

—Cóm vol que en mitj de tan tràfich poguem anà à tenir cap per aquestas petitesas?

—Tornaré donchs.

—Endavant.

—Aquí'm tenen.

—No recordo....

—Soch el del dilluns passat, aquell que sab? el dels *alcances*.

—Ah, sí! Té rahó, sra hi caych.

—¿Que 'ls vindrà bé d' arreglarho?

—Impossible! S'ha canviat el jefe de l'oficina

y una part del personal,

y fins que 'ns transmetin ordres....

—¿Quan creu donchs que puch passar?

—No vaji deprèss: torni à mitja senmana entrant.

—Bonas tardes tinguin.

—Buenas.

—¿Cóm estém?

—Psé! Aném tirant.

—Es à dir que ha arribat l' hora?

—L' hora de qué?

—De cobrar!

—Cobrar?

—Si senyó, 'ls *alcances*!

—No 'm va dir días atrás que vingués?

—¡Just! pero bueno,

é ja té 'l pase registrat?

—Ja té 'l conforme y 'l visto de la secció d' Ultramar?

—¿Qué cosas!

—¡Ah! Son precisas per poguer tirar endavant

—Vaja, ja ho duch tot en regla.

—¿Qué se li ofereix?

—¡Ay ay!

Reculli 'ls meus quatre quartos;

bé prou que s'ho pot pensar.

—Es qüestió d'aquells *alcances*?

Pues, fill, estém esperant

instruccions, y fins que vinguin....

—Pero miri que ja fa

dos mesos y mitj que rodo....

—No hi ha més: s'ha d'acatar

lo manat.

—Donchs, hasta luego.

—Sempre à sas ordres, ja ho sab.

—Veyam si avuy...

—¿Qué volia?

—Encare no 'm coneix?

—¡Ah!

Es cert; es el dels *alcances*.

—Bé deuhen havé arribat

</

MEETING SOCIALISTA

Diumenge s' efectuà a Madrid el meeting socialista, en lo qual feren us de la paraula ls companys Morató, Quejido y Pau Iglesias. Es molt de celebrar que una de les agrupacions obreras donga senyals de vida. L' ensopiment conduix a l'anulació.

Parlan avuy las Càmaras de Comers; parlan las Llenges de Productors; las classes mitjans se queixan y reclamen solucions favorables als seus interessos. ¿Perquè tenen de callar els treballadors? ¿Acà no ha pesat sobre les sevàs espàtials tot l'assot de la guerra exterminadora de la joventut obrera? ¿Y qui sufreix avuy tant com ell la conseqüències funestes del present estat de coses?

Precisa, donchs, deixar de costat pessimismes y desconfiances. La reorganisació dels elements obrers perra convertir-se en una forsa política consagrada a la defensa de la patria, de la llibertat y de les solucions encaminades a millorar la seva sort, s'imposa com una necessitat ineludible. Ningú te tanta rahó com el poble per reclamar y exigir, en cas necessari, l'dret de intervenció en la cosa pública.

Ben clarament y donant mostres de una gran previsió va dirho 'l company Quejido:

«Lo únic que pot salvar al país, a n'aquest país que s'està morint embolcallat ab la mortalla de una història glòria, es el sufragi. —Sí: 'l sufragi; pero no 'l sufragi plé de llot y podridura com els polítics del dia ens el presentan, sino 'l sufragi purificat, encare que per logra-ho siga necessari batejarlo en un riu Jordà de sanch.»

Alentant aquest mateix propòsit, s'ofereix el partit repùblicà.

Si las masses populars fessen un esforç perque 'l dret reconegut per la llei a tots els ciutadans exerciti y siga degudament respectat, no hi ha dupte que aquest fet seria un bon principi de regeneració y de cumpliment de la justicia contra 'ls que del país han estat abusant en aquests últims 25 anys de corrupcions, indignitats y tropelias.

La forsa de l'onada popular impulsada en aquest sentit, forta i poderosa, que tots quants tractessin de contrariarla, serien fatalment esmicolats.

Val la pena de tenir molt en compte la bona direcció marxada pel company Quejido en lo meeting socialista de Madrid.

P.

LA GUITARRA

I

En Jan quan era al seu poble
al estar llevant del treball
puntejava una guitarra
que dava gust d'escoltar.

Si 'ls n'havia dit de coses
a las noyas dels voltants
ab sa melosa veu d'àngel
de la guitarra a compàs.

Y elles totes satisfetes
acceptavan de bon gràt
aqueellas tendras cantades
que 'ls hi dedicava en Jan.

No tenia cap més vici
que aquest y l' de treballar.
¡La guitarra era 'l seu somni
y no la deixava mai!

Pro al pobre li arribà un dia
que per ell sigue fatal;
la sort fou per ell traydora
donantli un número baix,
y no va tenir altre medi
que lo seu poble deixar,
despedintse del seu pare,
a sa marea abrassant;

y demostrant son afecte
als seus parents y als companys,
ab los ulls prenyats de llàgrimas
va marxar a ser soldat,
encarregant en gran modo
que no abandonessin pas
la guitarra qu'ell un dia
volia tornar a tocar.

II

L'instrucció en un mes va apendre
y a la guerra 'l van portar,
y ell per amor a la Patria
la defensà com un brau.

Dos anys de rondar manigua
descals y mitj despullat
bevent aigües enxarcades
y més d'un cop patint fam,
la salut van estroncarli
y ab una anèmia molt gran
va lluyar a la mort deu mesos
en lo llit d'un hospital.

No servint per res, lo metje
li donà un certificat
declarant que a la Península
el tornava per malalt.

Y al arribar al seu poble
ab lo semblant democrat
y sortintli un pam els ossos,
la sanch se li va glassar,
al saber que sa marea
va morir tot pensant
que 'l seu fill no li escribia
y d'ella 's via olvidat.

Trobantse sense recursos
y no sent bo pel treball,
va deixar aquelles terras
enduhentse sota al bras
aquella hermosa guitarra
per guanyar-se ab ella el pa.

Y ara per carrers y plassas
no entona els alegres cants
que cantava temps enrera
a las noyas dels voltants;
ials que una almoyna li donan
quantas voltas fa plorar,
si 'ls hi conta las desgracias
de la guitarra a compàs!

FRANCESCH COMAS.

EL CANTI Y 'LS GOBERNS

o'l saben lo qüento del canti?

Es un qüento, si no dels més divertits, plé de sabias ensenyances y, sobre tot, de rabiosa actuallitat.

Vels'hi aquí que una vegada era un senyor que tenia una pila de criats, criadas, lacayos y cambreras.

Cansat de comprar vasos pél us particulars del servei, que 'ls trenca diariament ab la impossibilitat del qui maneja vidre d'altres y sab que a n'ell no li costa res, lo bon senyor va regalarlos un canti.

—Teniu, —va dir als criats reunits a la cuyna: —us faig donació d'aquest canti. Serviuse, beveubi, feuhi lo que volguer, per vosaltres ha de ser; pero cuidado ab trencarlo. Qui 'l trenqui, tingueho entès per endavant y no alegueu ignorancia, qui 'l trenqui, 'l pagará.

Lo servei se féu càrrec del canti y l' amplí de l' aigua més fresca de la casa. Tothom se'n servia. Tothom l' aixecava, tothom estava autorisat per acostar-lo a l'aixeta.

Al primer dia la cuynera va escarbotarli 'l broch gros, l' endemà 'l lacayo va trencarli 'l petit, al cap d'una setmana 'l cotxero va esquerclarlo, al poch temps un criat lo deixà consentit de la nansa, més tard una cambrera agrava 'l esquerda que 'l cotxero havia comensat, fias que un vespre, al agafar-lo un pobre vell que casi may hi bevia, la nansa li quedà a las mans, lo canti caygué a terra, y ¡plaf! lo regalo del senyor rodà per la cuyna, estrellat en mil bossins.

—¡Hola! —digué l' amo acudint al lloc de la catàstrofe atret per estrépit: —¿qué ha sigut això?

—El vell! —criaren tots: —el vell, que ha trencat el canti! Afortunadament el senyor, que de debò era un d' aquests que no badan, estava enterat de tots los antecedents y posà les coses en son lloc.

—El vell —digué —ha trencat el canti, perque en mans seves estava quan s'ha fet a trossos; pero dy de la trencadura del broch gros? dy de la del broch xich? dy de la ferida de la nansa? dy de la primera esquerda? dy de la segona?... ¿Qui 'n respón de tot això? Considereu just fer pagar al vell un canti que quan l' ha agafat havia ja sufert tota classe de vituperis y apenas s'aguantava?

—Donchs ¿qui l' ha de pagar? —preguntà un criat, precisament el que més havia contribuït a esquerclarlo: —¿cóm s'arregla ara això?

—¿cóm? Lo més fàcilment del món: pagantlo tots los que vos heu servit d'ell:—

Ningú gosà replicar. ¡Era tan clara la rahó y tan equitatiu el fallo!

**

De segur que tots els lectors han vist ja la filosofia y l' actualitat del qüento.

Si seyyors. El canti es Espanya; el vell, en Sagasta; la trencadissa... a la vista està

Al parlar de responsabilitats, tothom se fixa en don Práxedes. Naturalment 'en quinas mans s'ha trencat el canti sino en las d' ell?

Pero, sense adjudicarli la ignocència del pobre vell del qüento, que dista molt de possehir-la, salta desseguida aquela observació:

—¿cóm estava 'l canti quan ell va agafar-lo? —Y 'ls brochs trencats? dy la nansa ressentida? dy las esquerdes?

Aquí ni hi cab altre fallo que 'l del senyor del apòlech: los responsables de la destrucció del canti son tots, tots los que l' han manejat.

¿Quins son los que l' han manejat?

**

No aném a buscarlo massa lluny. Prenem el canti en los comensaments de la regència, desde la nit del Pardo en que D. Alfonso XII moria y en Cánovas y en Sagasta trassavan aquell famós pacte cumplert per ells ab fidelitat tan escrupulosa.

Desde aquell dia fins ara ¿quins son los que han tingut el canti?

Anomenémols.

Han sigut Presidents del ministeri: Sagasta, Cánovas y Azcárraga.

Ministres d'Estat: Moret, Vega Armijo, Duch de Tetuán, Groizard, Elduayen, Gullón y Duch d'Almodóvar.

De Gracia y Justicia: Alonso Martínez, Canalejas, Puigcerver, Villaverde, Cos-Gayón, Montero Ríos, Capdepón, Maura, Romero Robledo, Tejada Valdosera y Groizard.

De Guerra: Jovellar, Castillo, Cassola, O'Ryan, Chinchilla, Bermudez Reina, Azcárraga, Lopez Dominguez y Correa.

De Marina: Beranger, Rodríguez Arias, Romero Moreno, Montojo, Cervera Pasquín, Bermejo y Auñón.

D'Hispània: Camacho, Puigcerver, Gonzalez, Eguilior, Cos-Gayón, Concha Castañeda, Gamazo, Salvador y Canalejas.

De Gobernació: González, León y Castillo, Albareda, Moret, Capdepón, Silvela, Elduayen, Villaverde, Danvila, Puigcerver, Aguilera y Cos-Gayón.

De Foment: Montero Ríos, Navarro Rodrigo, Canalejas, Xiquena, Duch de Veragua, Isasa, Linares Rivas, Moret, Groizard, Puigcerver, Bosch y Fustegueras, Gamazo y Romero Girón.

D'Ultramar: Gamazo, Balaguer, Capdepón, Becerra, Fabié, Romero Robledo, Maura, Abarzuza, Castellano, Moret y Romero Girón.

Com se veurà hi ha noms que s'repeteixen dues y tres ve-

gades. Es que s'han servit del canti desde la poltrona de dos o tres diferents ministeris.

¡Aquests, aquests son los que l' han trencat!

No s'ha de recriminar especialment al vell, ni al jove, ni al un y al altre. Tots, tots los què l' han manejat tenen la seva part de culpa!

¿Qué procedeix, donchs, pera obrar ab justicia!

Lo que deya 'l senyor del qüento: qui trencà paga.

¡Han trencat el canti entre tots! Entre tots que l' paguin.

Algúns son morts; pero no importa. ¡Es tan fácil, solventar aquesta dificultat quan se tracta de personatges que regularment dejan alguna coseta!...

A. MARCH.

MARE Y FILL

(IMITACIÓ POPULAR)

—Fill meu, ¿per qu' estàs tristet?

—Vols que 't compri un esclopèt?

—¡Ay! no, no;

mare meva, res d'això;

d'esclopèt ja 'n porto jo.

—¿Vols, per quan vajis mudat,
un bonich casquet brodat?

—¡Ay! no, no;

per més que fa molt senyó,

sobreret no vull dur jo.

—¿Vols que 't compri una gorreta
ben bonica y bufoneta?

—¡Ay! no, no;

lo que vull no es pas això,

bona gorra, ja tinc jo.

—¿Vols que 't compri una bonica
boyna ab borla d'or ben rica?

—¡Ay! no, no;

català y liberal so;

¡jamay boyna duré jo!

—Donchs, ¿vols portar una molt fina
y vermella barretina?

—¡Això, si!

Jo ja li volia di;

¡barretina vull per mi!

FRANCISCO LLENAS.

LAS VÍCTIMAS DE UN ARCALDE

Lo dia 28 de Setembre del any passat van ser cremades les barracás de consums establets per l'Ajuntament de Sabadell en la barriada de la Creu Alta (Sant Pere de Tarrasa) per una multitud composta principalment de donas y criatures. Veritat es que 'l poble estava indignadissim, a causa de la extraña conducta de l'Arcalde de Sant Pere que no respectant l'acord que ja s'havia posat en planta a satisfacció de tothom, de recaudar per repartir 'l cupo de consums, de cop y volta y sens mes idea que la de afavorir a la veïna ciutat de Sabadell, va arribar a l'Ajuntament de questa, establintse de nou els odiats fielots.

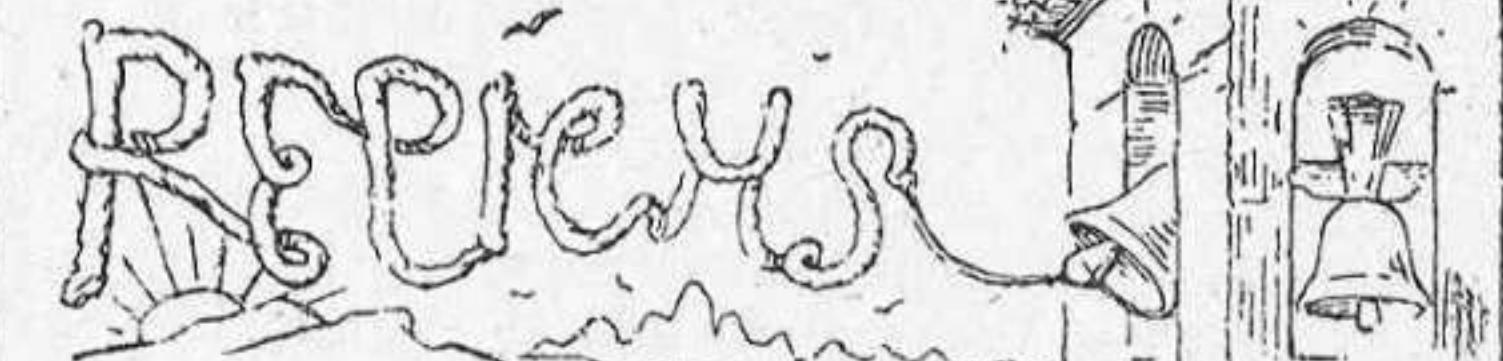
La multitud, com hem dit, justament indignada, va cremar les barracás, abstinentse de fer resistència a l'autoritat. Lo fet, per consegüent, no tingué la gravetat que en los primers moments tractaren de atribuir-hi; pero bastà qu'estessin suspesas las garantías y 'l pais en estat de siti, perque's feu punt en blanch una agafada de vehins, subjectantlos al rigor de la justícia militar.

Des de aquella fetxa estan presos en número de 21, y mètress' aclarerix si prengueren o no part en la crema de les barracás sufreixen la privació de la llibertat, veientse condemnades la major part de les famílies dels detinguts als horrors de la miseria espontàs.

En l'últim indult recobren la llibertat numerosos delinqüents, gent de mal viure, lladres y camorristas: en canvi dels honrats vehins de la Creu Alta, qual responsabilitat, segons notícies, dista molt de haverse posat en clar, ningú se'n recorda. Tots ells y sus famílies pagan ben amargament la informalitat del arcald de aquell poble, al entregar a l'administració de Sabadell, la recaudació dels consums.

Una pregunta al diputat del districte Sr. Sala: ell que tanta influència té en l'actual situació: ¿no creu que ha arribat l'hora de gestionar la llibertat de aquella gent honrada? El ferro constitueix un deber de humanitat. No creyem que 'l caciquesme s' proposi cebar-se cruelment en las víctimas dels errors del Arcalde de Sant Pere de Tarrasa.

Si l'Sr. Sala, per rahons especials, que no volén esbrinar, s'absté de ferro, serà precís que 'ls diputats de la minoria republicana prenguin la defensa dels 21 vehins detinguts preventivament fa ja prop de sis mesos, temps mes que bastant per aclarir els fets y fer justicia.

Un dels últims concells de ministres en Sagasta va participar a la reina que 'l poble de Madrid en los tres dies de Carnestoltes va gastar-se xeixanta mil duros en serpentines y confetis.

Com volgunt dir: —Miréu, seyyora si viu tranquil y felís el poble de Madrid!

No hauria dit això si aquell po-

ble en lloch de gastarse xeixanta mil duros en paperets de colors, se'ls hagués gastat en tronxos, fentne l'us que reclaman las actuals circumstancies.

Algúns de aquells noys de la *Coalición liberal*, als pochs días de haver dit que la forma de govern no era essencial y tot lo demés que sab el lector, s'han adonat de que una hábil *ninyera*, encarregada de treure'l's á passeig agafantlos pels caminadors, els duya de dret á casa de 'n Romero Robledo.

Al notarlo, han fet la primera rebequeria, y ajayentse á terra, han dit que se separavan de la Coalició.

¡Y no hi haurá ningú que reculleixi á aquestas pobres criaturas que han quedat completamente abandonadas?

No crech que de temps D. Práxedes torni á posars' costipat: ¡cuidado que ara, aquests días s'ha fet uns tips de suar!...

Llegeixo:

«Lo vice-almirant Cervera ha escrit una carta al President del Senat solicitant l' amparo de la inmunitat parlamentaria en lo procés de qu' es objecte ab motiu del combat naval de Santiago.»

Vaja, està vist: el vice-almirant Cervera voldría un acorassat que no poguessen tirarlo á pico las canonades de la justicia.

Gat de mar escarmentat, ab ayqua tebia 'n te prou.

¡Y n'era molt de tebia l' ayqua de Santiago de Cuba durant lo passat estiu!...

S' havia dit que desde primer de abril suprimira 'l govern els recàrrechs de guerra.

Pero ara últimament ha declarat en Sagasta que no podia ser, perque—segons ha manifestat—se deuen molts diners á la Companyia trasatlàntica.

De manera que 'ls contribuyents ja no podrán dir que traballan pel rey de Prussia.

Per qui traballan, súan y esquitxan la mosca es sols pel seràfich Marqués de las Cinquillas.

Una partida dels comptes de la guerra que s'han publicat en la *Gaceta*:

«Adquisición de material para 2,000 camas con destino á los repatriados de Cuba (R. O. de 9 de setembre de 1898), pesos 200,000 ó sea UN MILLÓN DE FRANCOS.»

O sigan 500 franchs per cada llit. Una bicoca.

**

Diálech:

—Deu haverhi molta llana á n' els matalassos de aquests llits de 500 franchs.

—No tanta, com al clatell dels espanyols, si deixan passar aquests comptes del *Pequeño Capitán*.

De l' Assamblea de Zaragoza n' ha sortit un enfit de projectes, els mes d'ells complementament mansos.

Be podrá riures el govern de que d' aquell núvoltan negre y amenassador que s'extensa sobre 'l seu cap, en lloch de l'amps y pedregada, n' hajan sortit ideas com la següent:

«Que s' plantin moreras á lo llach de totes las carre teras del Estat.»

Els productors de la Lliga qu' en los temps difícils qu' estém atravessant, demanan fullas de more-a, francament, s' han posat al nivell inotensi dels cuchs de seda.

No li havia passat may á n' en Sagasta. En plé Senat volia descapellar un discurs dels seus, ple de xirigotas; pero algúns senadors indignats, varen obligar-lo á callar una, dos y tres vegadas. ¡No li havia passat may!

Ja ni menos se l' escuchan.

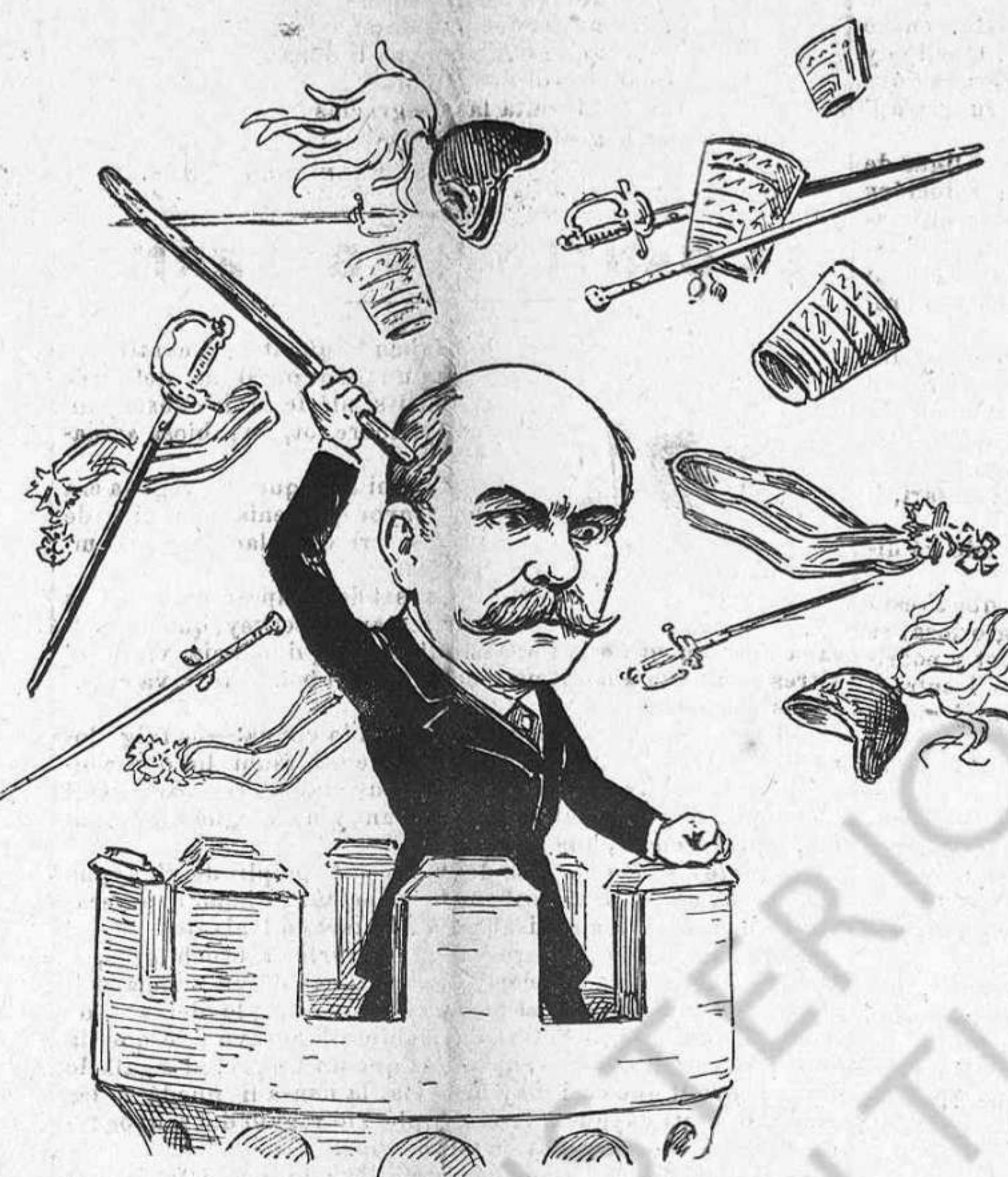
—Aixó no pot continuar—diuen que va dir al terminar la sessió, anantse'n al ministeri, ab el discurs al pap y ab la bilis remoguda.

Ja fa temps que nosaltres veníem dihent lo mateix. —Aixó, es á dir, la broma del home del tupé no pot continuar de cap manera!

En la esquela mortuoria del bisbe Catalá publicada en los periódichs, no hi figura aquella coletilla que hi posan tots els devots: «habiendo recibido los Santos Sacramentos y la bendición apostólica.»

—¡Qué s'hi ha de fer!....—deya un feligrés.— Massa que ho diu el refrán: «El sabater es sempre qui va mes mal calsat!»

LO DISCURS DEL CONDE DE LAS ALMENAS

—¡Quina manera de fer dissapte!

Fransa, sempre diligent,
altra vegada s' disposta
á expulsa á certs religiosos
que á la quènta li fan nosa.

¿Hont nirán ara aquests tipos?
Aquí á Espanya, ja se sab:
Espanya v' sé un estable
tan gran, que tothom hi cap.

El *Círculo de Barcelona*, arreplech de fusionistas dissidents que tenia l' carácter de recreatiu, ha acordat transformarse en polítich, posantse á las ordres de 'n Gamazo.

Era d' esperar. Pero no creguin, si en Gamazo arribés á pujar, tornaria á ser més recreatiu que may.

EMILI LOUBET.

Nou president de la república francesa.

¿Quién recreo millor que 'l de pescar unas quantas actas de concejal?

A Roma acaban de fer una gran fornada de sants nous, entre 'ls quals s' hi contan els noms següents:

Adamasio—Beano—Blano—Colmano—Congano—Constantino—Domano—Drotano—Fifiano—Flocano—Luano—Macario—Malrubio—Rotalano y Talaricano.

Noms ben estranyos à veritat? Y lo mes curiós—signo del temps!—es que la major part d' ells acaban en *ano*.

Sagasta: recordi bé
aquesta grossa veritat:
«Qui goberna ab el tupé,
pel tu, é será arrastrat.»

Dos frasses célebres:

«Gobernar es treure la major cantitat de diner possible á tots els individuos de una nació pera repartirlo entre uns quants.»

(Voltaire.)

Ab ideias així el sarcàstich filosop va preparar als francesos á fer la gran revolució.

**

«Val mes un poble inmoral que un poble fanàtic; las masses inmorals no s' oposan al progrés, y las fanàticas sí. Ans que veure á un poble fanàtic preferiria veure'l mort.»

(Renan.)

Llanuts é hipòcritas espanyols, prenèu candela.

ENDEVINALLAS

XARADA

Dos lo camí que m' convé
jo soch amich de la pau;
ters hu la boca á la gent
si 'l sembla l' hu massa car;
no hi fa res que després diguis
qu' això no fa prou total.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

ANAGRAMA

En Tóful, perque li dech
dos naps de un parell de tot
al trobarme, l' altre dia
al carrer de Trencacolls,
sense dirme ase ni bestia
ab un total jay senyor!
vé y m' emprén á garrotadas
fins que m' va deixar mitj-mort.

VICENTÓ.

TRENCA-CLOSCAS

FERNANDO L. NALL
LERIDA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo titul de un drama català.

SISKET D. PAILA.

LOGOCRIFO NUMÉRICH

1	—Consonant.
1 2	—Nota musical.
4 2 3	—Mineral.
1 2 3 4 4	—Eyna de pagés.
4 2 3 4 2	—Un guisado.
1 2 3 4 5 6	—Poble català.
1 5 4 6 2	—Per Nadal.
3 3 5 6	—Producte animal.
2 3 3	—Vegetal.
6 5	—Una lletra.
2	—Vocal.

NEN GUIRNALDA DEL MASNOU.

GEROGLIFICH

L O
— R A A
UN PALETA.

ANTONI LOPEZ, editor. Rambla del Mij, núm. 20

A. López Robert, impresor.—Asalto, 63.